

Міністерство освіти і науки України
Бурштинський енергетичний коледж
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор коледжу
_____ О.Д.Джура
«__» серпня 2___р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
з дисципліни «Людина і світ»
напряму підготовки 5.009606 «Монтаж і електроустаткування електростанцій
і енергосистем»

Підготував викладач:

Поліщук Я.Б.

2016

Програма з дисципліни «Людина і світ» розроблена згідно з стандартом вищої освіти для навчальних закладів II-го рівня акредитації.

Укладач: Поліщук Я.Б., викладач Бурштинського енергетичного коледжу Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу.

Програма обговорена і
схвалена на засіданні
методичної ради коледжу
Протокол № 1
від «__» _____ 2016р.
Голова методичної ради:

Пояснювальна записка

Важливість суспільствознавчого курсу «Людина і світ» зумовлюється змістом стратегічних завдань, які покликана вирішувати вища освіта, готуючи особистість до життя у суспільстві. Даний курс має допомогти якомога краще збагнути природу суспільства і держави, в якій вони живуть, розкрити можливості й передумови для реалізації ними своїх прагнень та інтересів у суспільному житті.

Знання про людину і світ як специфічну цілісність мають бути засвоєні на високому науковому рівні, тому в структурі курсу зінтегровані знання цілісного циклу суспільних наук: соціології, політології, правознавства, етики, економічної теорії, соціальної психології, культурології, соціальної екології, філософії.

Мета курсу полягає у: формуванні у молодих громадян України поваги до прав людини, здатності реалізувати свої права і свободи, поважаючи при цьому права і свободу інших громадян, а також діяти у відповідності до власних переконань і цінностей на принципах плюралізму і демократії.

Виходячи з мети, *завданнями курсу* є набуття студентами узагальнених знань про процеси та явища суспільного буття, про філософські, культурні, політико-правові та соціально-економічні основи життя демократичного суспільства. Вивчення курсу сприятиме соціалізації молоді та активному включенню її в суспільне життя, виховуватиме в них такі громадянські риси як правова відповідальність, толерантність, ініціативність, громадянська активність, національна самосвідомість.

Курс розрахований на 34 годин навчального часу і складається з таких тем:

- I. Вступ.
- II. Соціалізація особистості.
- III. Стереотипи та упередження.
- IV. Конфлікти.
- V. Соціум (суспільство людей).

УІ. Соціальна мобільність.

УІІ. Права, свободи та відповідальність.

УІІІ. Громадянське суспільство.

ІХ. Політичні інститути і процеси.

Х. Демократія.

ХІ. Засоби масової інформації.

ХІІ. Нація.

ХІІІ. Полікультурність.

ХІУ. Україна і світ.

Побудова курсу «Людина і світ» базується крім загально дидактичних принципів на принципах демократичності, зв'язку з практичною діяльністю, з орієнтованістю на позитивні соціальні дії та плюралізм. Для реалізації запропонованих питань курсу рекомендується використовувати інноваційні досягнення сучасної методичної науки та теоретичні і методичні засади педагогіки співробітництва, що передбачають створення демократичної атмосфери на заняттях.

К-ть Годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня підготовки студентів
Тема I. Вступ		
1	Поняття людини як біосоціальної істоти. Індивідуальність як феномен людини. Особа. Особистість. Персона. Громадянин.	Студент: <i>дає загальну характеристику курсу, визначає його мету, завдання та структуру.</i>
Тема II. Соціалізація особистості		
2	Поняття «соціалізація». Родинна соціалізація. Сім'я. Гендерна соціалізація особистості.	Студент: <i>розуміє і тлумачить поняття «соціалізація»; характеризує і оцінює значення та роль родинної соціалізації; визначає сім'ю як основу суспільства, її функції та роль у розвитку особистості; висловлює думку про тенденції розвитку сучасної сім'ї в Україні; характеризує і оцінює культуру сімейних стосунків; висловлює свою думку про необхідність врахування гендерних особливостей в різних сферах життєдіяльності.</i>
1	Школа. Однолітки. Поняття субкультури. Молодіжна субкультура	Студент : <i>розуміє і тлумачить вплив школи на формування особистісних рис; аналізує взаємовідносини вчителів і учнів у навчально-виховному процесі; застосовує знання для захисту своїх прав у школі; співвідносить права й обов'язки учнів; дає оцінку власній поведінці і поведінці однолітків; висловлює свою думку щодо норм поведінки підлітків у суспільстві; тлумачить поняття «субкультура»; порівнює культуру поколінь в різні історичні періоди; визначає роль молодіжних організацій у становленні творчої і активної молоді України; зіставляє та порівнює молодіжні організації з молодіжними субкультурами; критично аналізує молодіжні субкультури , знаходячи в них позитивні та негативні сторони; бере участь у роботі формальних та неформальних молодіжних організацій.</i>

Тема III. Стереотипи та упередження		
1	Стереотипи та їх роль у житті людини і суспільства. Гендерні стереотипи. Поняття дискримінації. Ксенофобія. Расизм. Упередження. Толерантність.	Студент: <i>тлумачить поняття «стереотипи»; висловлює свою думку щодо ролі стереотипів в житті людини і суспільства; аналізує позитивні, нейтральні та негативні стереотипи; розуміє та застосовує соціальний досвід для подолання гендерних стереотипів; розуміє суть поняття «дискримінація», «ксенофобія», «расизм»; класифікує групи упереджень та характеризує їх вплив на суспільну думку; оцінює вплив традицій та звичаїв на виникнення передсудів, забобонів та упереджень; характеризує толерантність як основну якість громадянина.</i>
Тема IV. Конфлікти		
1	Поняття «конфлікт». Джерела виникнення конфліктів. Типи конфліктів. Зародження конфліктів та шляхи їх подолання. Місце конфліктів в людському спілкуванні.	Студент : <i>тлумачить поняття «конфлікт»; визначає різні типи конфліктів; аналізує та оцінює шляхи подолання конфліктних ситуацій; вчиться досягати консенсусу; характеризує конфлікти в сім'ї та шляхи їх розв'язання; визначає причини виникнення та характеризують наслідки соціальних конфліктів; застосовує на практиці різні стратегії розв'язання конфліктів; розуміє місце конфліктів в людському спілкуванні.</i>
1	Урок узагальнення	
Тема V. Соціум (суспільство людей)		
1	Поняття соціуму – суспільство людей Соціальні спільності та групи Суспільні відносини Основи соціальної стратифікації сучасного суспільства Соціальна структура населення Стратифікація сучасного українського суспільства	Студент: <i>тлумачить поняття «соціум»; пояснює соціальну структуру і соціальний статус; порівнює соціальну стратифікацію в минулому і в сучасному суспільстві; характеризує стратифікацію сучасного українського суспільства; критично аналізує такі складові стратифікації як: верхній середній клас, динамічний середній клас, аутсайтери, маргінали, криміналітет.</i>

2	<p>Суспільна стабільність та безпека, їх соціальна цінність. Соціальні загрози суспільній безпеці. Природні і техногенні явища як фактори загрози суспільній безпеці.</p>	<p>Студент: розуміє і тлумачить поняття: «соціальна стабільність», «соціальна безпека», «індекс розвитку людського потенціалу»; визначає соціальні проблеми, що є передумовою загрози суспільній безпеці; характеризує природні та техногенні явища, як фактори загрози суспільній стабільності; висловлює власне бачення шляхів подолання загрози суспільній безпеці, включаючи можливості міжнародного співробітництва в цій галузі.</p>
Тема VI. Соціальна мобільність		
1	<p>Поняття соціальної мобільності. Спілкування та співпраця як перспектива розвитку соціуму. Поняття комунікації та комунікативності. Поняття солідарності та конкурентності як необхідних умов соціального прогресу. Участь у житті суспільства.</p>	<p>Студент: розуміє та порівнює поняття «соціальна мобільність», «міжгенераційна мобільність» і «внутрішньогенераційна мобільність»; визначає роль спілкування і співпраці як засобу існування суспільства; характеризує співпрацю як перспективу розвитку соціуму; аналізує форми участі громадян у суспільному житті; бере активну участь у житті суспільства; тлумачить поняття «конкурентність» і «солідарність» як необхідні умови співпраці і соціального прогресу.</p>
Тема VII. Права, свободи та відповідальність		
2	<p>Права людини в історії людства. Еволюція уявлень про права людини в історії людства. Поняття прав і свобод людини. Види прав людини. Покоління прав людини. Права та відповідальність людини і держави. Сутність стосунків між людиною та державою. Права та відповідальність людини і громадянина. Відповідальність держави перед людиною. Дотримання прав і відповідальність. Обов'язки громадянина і обов'язки держави. Механізм обмеження діяльності влади та уряду.</p>	<p>Студент: розуміє поняття «права людини»; характеризує еволюцію уявлень про права людини; визначає природні і невід'ємні права людини; аналізує покоління прав людини та історичну зумовленість виникнення перших документів, що фіксують права людини; порівнює загальне і відмінне у правах і свободах людини; аналізує та висловлює свою думку щодо основних свобод громадянина; пояснює права громадянина і права людини як невід'ємні і набуті; розрізняє фундаментальні і громадянські права; застосовує на прикладах право людини на вибір;</p>

		<p><i>висловлює судження щодо толерантності та свободи віросповідання;</i> <i>оцінює ступінь демократичності суспільства і держави відносно гарантованості громадянських і політичних прав і свобод;</i> <i>тлумачить права людини як норму життєдіяльності і розвитку індивідуальних якостей особистості;</i> <i>вміє використовувати власні права і розуміє власну відповідальність перед суспільством, що забезпечило його правами;</i> <i>зіставляє власну відповідальність за свої вчинки і дотримання прав;</i> <i>порівнює обов'язки громадянина перед державою і обов'язки держави перед громадянином;</i> <i>пояснює механізми обмеження діяльності уряду.</i></p>
Тема VIII. Громадянське суспільство		
1	<p>Поняття громадянського суспільства. Суть, атрибути та функції громадянського суспільства. Громадянське суспільство в Україні.</p>	<p>Студент: <i>тлумачить термін «громадянське суспільство»;</i> <i>розуміє основні функції громадянського суспільства;</i> <i>визначає атрибути громадянського суспільства;</i> <i>оцінює світовий досвід розвитку і консолідації громадянського суспільства;</i> <i>характеризує становлення громадянського суспільства в Україні.</i></p>
Тема IX. Політичні інститути і процеси		
2	<p>Політична влада. Державна влада. Ознаки легітимності державної влади. Політика як суспільне явище. Політична система: сутність, структура, функції. Типи політичних системи. Політична система України. Місце держави у політичній системі. Бюрократія та державне управління. Політичні партії. Опозиція. Лобізм. Політична еліта та політичне лідерство.</p>	<p>Студент: <i>розуміє поняття політичної та державної влади;</i> <i>розрізняє ознаки легітимності державної влади;</i> <i>характеризує політику як суспільне явище;</i> <i>визначає сутність політичної системи та її функції;</i> <i>розрізняє політичні системи та політичні режими;</i> <i>аналізує політичну систему України;</i> <i>визначає місце держави в політичній системі;</i> <i>характеризує роль бюрократії в суспільстві;</i> <i>розуміє сутність та функції політичних партій;</i></p>

		<p>характеризує класифікацію політичних партій;</p> <p>тлумачить поняття «лобізм»;</p> <p>тлумачить поняття «опозиція» та її роль у житті суспільства;</p> <p>аналізує значення політичної еліти та політичного лідерства в державі;</p> <p>висловлює свою думку стосовно того, яка еліта потрібна демократичній державі.</p>
1	Урок узагальнення	
Тема X. Демократія		
2	<p>Поняття демократії.</p> <p>Форми демократії.</p> <p>Принципи демократії.</p> <p>Ідеали та цінності демократії.</p> <p>Демократія як політичний режим та народовладдя</p> <p>Політична діяльність та участь громадян в управлінні суспільством.</p> <p>Яка держава потрібна громадянину.</p>	<p>Студент:</p> <p>тлумачить поняття «демократія» в науковому та філософському значенні;</p> <p>зіставляє сутність понять «політична», «конституційна» та «соціальна демократія»;</p> <p>характеризує принципи демократії;</p> <p>аналізує ідеали та цінності демократії;</p> <p>розуміє сутність понять «представницька демократія» та «пряма демократія»;</p> <p>визначає переваги та недоліки демократичного устрою;</p> <p>характеризує форми участі громадян в управлінні суспільством;</p> <p>висловлює свою думку щодо того, яка держава потрібна громадянину.</p>
2	<p>Вибори як інструмент демократії.</p> <p>Види виборчих систем.</p> <p>Типи виборів.</p> <p>Виборча система в Україні.</p> <p>Абсентеїзм.</p> <p>Відповідальність за порушення виборчого законодавства.</p>	<p>Студент:</p> <p>тлумачить вибори як один із інструментів демократії;</p> <p>порівнює виборчі системи;</p> <p>характеризує типи виборів, виборчу систему України та етапи її становлення;</p> <p>оцінює значення виборчого процесу в демократичній державі;</p> <p>тлумачить поняття «абсентеїзм» та причини його виникнення;</p> <p>розуміє відповідальність за порушення виборчого законодавства.</p>
1	<p>Поняття громади.</p> <p>Територіальне громадське та місцеве самоврядування.</p> <p>Шкільне самоврядування.</p>	<p>Студент:</p> <p>пояснює поняття «громада»;</p> <p>характеризує місцеве самоврядування, як особливу форми публічної влади;</p> <p>визначає характерні риси громадського та місцевого самоврядування;</p> <p>співвідносить статті Європейської хартії місцевого самоврядування та українські законодавчі акти про місцеве самоврядування;</p>

		<i>бере участь у шкільному самоврядуванні та розуміє його вплив на формування активного громадянина.</i>
Тема XI. Засоби масової інформації		
2 (4)	<p>Види та функції засобів масової інформації. ЗМІ як думка більшості і меншості. ЗМІ як засіб формування громадської думки.</p> <p>ЗМІ – “четверта влада”.</p> <p>ЗМІ в демократичному суспільстві.</p> <p>Участь ЗМІ у формуванні суспільної думки та громадянського суспільства.</p> <p>Свобода слова та цензура.</p> <p>Інформаційний простір в Україні.</p>	<p>Студент:</p> <p><i>визначає ЗМІ як джерело поширення інформації в суспільстві, розрізняє види та функції ЗМІ;</i></p> <p><i>аналізує роль ЗМІ як засобу формування громадської думки;</i></p> <p><i>характеризує моделі взаємин ЗМІ і держави;</i></p> <p><i>оцінює значення ЗМІ для формування громадянського суспільства;</i></p> <p><i>розуміє поняття «свобода слова» та пояснюють значення цензури;</i></p> <p><i>критично аналізує інформаційний простір в Україні;</i></p> <p><i>реалізує право на свободу слова у власному житті, місцевих та шкільних ЗМІ;</i></p> <p><i>бере участь у роботі шкільних ЗМІ.</i></p>
1	Узагальнення	
Тема XII. Нація		
2	<p>Поняття нації. Нація як соціальний інститут.</p> <p>Нація етнічна та нація політична.</p> <p>Світовий досвід націєтворення.</p> <p>Нація і націоналізм.</p> <p>Формування політичної нації в Україні.</p>	<p>Студент:</p> <p><i>тлумачить поняття «нація етнічна», «нація політична»;</i></p> <p><i>визначає націю як політичний інститут;</i></p> <p><i>пояснює світовий досвід націєтворення; розрізняє поняття «нація» і «націоналізм»;</i></p> <p><i>характеризує етапи етногенези української нації;</i></p> <p><i>узагальнює процес та результати формування української нації;</i></p> <p><i>аналізує проблеми формування політичної нації в Україні.</i></p>
Тема XIII. Полікультурність		
2	<p>Поняття полі культурності як добросусідства культур</p> <p>Самобутність та рівноцінність різних культур</p> <p>Роль національних громад у багатонаціональному суспільстві.</p> <p>Міжнаціональні відносини і причини виникнення міжнаціональних конфліктів, шляхи їх розв’язання.</p> <p>Міжконфесійні стосунки та їх вплив на життя в полікультурному суспільстві.</p>	<p>Студент:</p> <p><i>тлумачить полікультурність як основу добросусідства культур;</i></p> <p><i>розуміє важливість збереження і примноження культурних здобутків і цінностей;</i></p> <p><i>характеризує терпимість, плюралізм, компроміс як основу співіснування та співпраці в полікультурному суспільстві;</i></p> <p><i>визначає роль національних громад у багатонаціональному суспільстві;</i></p> <p><i>наводить приклади подібності й різноманітності національних культур;</i></p>

		знаходить шляхи розв'язання конфліктних ситуацій, що виникають на міжнаціональному ґрунті; оцінює міжконфесійні стосунки та їх вплив на життя в полікультурному суспільстві; описує релігійну ситуацію у своєму місті (селі), районі, області.
Тема ХІУ. Україна і світ		
1	Шлях України до світового співтовариства. Україна в структурі загально цивілізаційного процесу. Геополітичне становище сучасної України. Місце України в інтеграційних процесах в Європі. Стратегічне партнерство.	Студент: Характеризує: світове співтовариство як цілісну систему та пріоритети міжнародних відносин; історичні аспекти входження України в світове співтовариство; визначає місце України в загально цивілізаційному процесі; аналізує внутрішню й зовнішню політику України в рамках стратегічного партнерства та міжнародного права.
1	Інтернаціоналізація економічних відносин. Україна в світовій економіці. Внесок українців у світову науку і культуру	Студент: розуміє місце України в світовому економічному просторі; характеризує інтернаціоналізацію економічних відносин; визначає роль українців у розвитку світової науки і культури; оцінює внесок українців до скарбниці світової культури.
1 (3)	Інформаційне суспільство на межі тисячоліть. Толерантність, плюралізм, компроміс як основа спілкування світової спільноти.	Студент: тлумачить поняття «інформаційне суспільство»; характеризує інформаційне суспільство як сферу інформаційного спілкування світової спільноти та визначає позитивні та негативні сторони інформаційного суспільства; розуміє толерантність і компроміс як основні принципи спілкування світової спільноти.
1	Глобальні проблеми сучасності, інтереси та цінності як основа єдності людства і співпраці між народами.	Студент: визначає сутність глобальних проблем сучасності; розуміє необхідність співпраці людства для подолання глобальних проблем; оцінює участь України в сучасних інтеграційних процесах та її роль у вирішенні глобальних проблем людства.

1	Узагальнення	
1	Підсумковий урок Я – член сім'ї, громадянин держави, громадянин планети Земля.	Студент: <i>узагальнює</i> набуті знання про людину; <i>тлумачить</i> різні іпостасі людини, <i>визначає</i> свою роль в сім'ї, суспільстві, <i>державі та значення</i> у світовому <i>масштабі.</i>